

DZIECI W MUZEUM, MUZEUM DLA DZIECI **CHILDREN IN MUSEUM, MUSEUM FOR CHILDREN**

Anna Martyka
mgr inż. arch.

Politechnika Krakowska
Wydział Architektury

STRESZCZENIE

Współczesna instytucja muzeum oferuje wiele możliwości spędzania wolnego czasu – zarówno dorosłym, jak i dzieciom. Dzieci chętnie uczestniczą w muzealnych zajęciach edukacyjnych, podczas których mogą poczuć namiastkę swobodnego działania i zetknąć się z fascynującymi zagadnieniami. Co więcej, muzealne przestrzenie publiczne zapewniają nie tylko poczucie bezpieczeństwa, ale także umożliwiają przebywanie w centrum atrakcyjnych wydarzeń.

Słowa kluczowe: dzieci, muzeum dla dzieci, czas wolny.

ABSTRACT

Contemporary museum offers a range of possibilities of spending leisure time – both for adults and children. Children take museum's educational programs with pleasure. During them they can feel semblance of free performance and can encounter fascinating issues. What is more, museums' public space not only provide the sense of security but also allow presence in the center of attractive events.

Keywords: children, museum for children, leisure time.

Wstęp

Muzeum to specyficzne środowisko fizyczne i społeczne, w którym zwiedzający, niezależnie od wieku, może zetknąć się z gromadzonymi tam zbiorami o różnym charakterze. Dobra te poddawane są interpretacji w kontekście osobistych doświadczeń, nawyków, wierzeń czy wyznawanych wartości zwiedzającego. Muzeum to dodatkowo doskonałe środowisko zdobywania wiedzy poprzez tradycyjną percepcję eksponatów oraz poprzez własne działania, także z wykorzystaniem nowych technologii. Mimo że podstawowa misja muzeów polega na ochronie dziedzictwa, prowadzeniu dokumentacji, konserwacji oraz wystawiennictwie, ważnym społecznym celem nowoczesnej instytucji muzealnej jest również edukacja.

Nowe wyzwania

Przemiany w muzealnictwie ostatniej dekady prowokują do refleksji, w której powinno się uwzględniać nowe realia istnienia i funkcjonowania muzeów. Pogląd, że ludzie odwiedzają muzea, ponieważ wynika to z ich naturalnej potrzeby czy głodu wiedzy, niewiele chyba ma wspólnego z rzeczywistością. W dzisiejszych czasach, gdy pracuje się coraz dłużej, ale także ma się do wyboru coraz więcej form atrakcyjnego wypoczynku, zdobywanie nowej publiczności, jak również zachęcanie do wielokrotnych odwiedzin, to wielkie wyzwania, przed którymi stoją wszystkie instytucje kultury, a zwłaszcza muzea¹. Znaczną część zwiedzających stanowią dziś dzieci (np. szkolne wycieczki), dlatego muzea muszą poszukiwać innowacyjnych programów i tematów wystaw mogących zainteresować najmłodszych. Wczesne pozytywne doświadczenia w muzeum, zdobywane w okresie dzieciństwa, są niezwykle cenne. Wiele muzeów jednak, w tradycyjnym organizacyjnym kształcie, zdaje się nie dostrzegać problemu, nastawia się na trwanie lub proponuje niezbyt sensowne rozwiązania. Na szczęście nie wszystkie.

Muzea dla dzieci

Muzeum dziecięce to specyficzna instytucja, która organizuje wystawy i wdraża programy stymulujące nieformalne nauczanie i zdobywanie doświadczeń przez dzieci. W przeciwieństwie do instytucji tradycyjnej, która prowadzi typową politykę sterowania wystawami, w muzeum dla dzieci dominują wystawy interaktywne, zaprojektowane w taki sposób, aby dzieci nie pozostawały bierne. Architektura w muzeach dziecięcych nawiązuje do zabawy i wywodzi się z filozofii projektowania edukacyjnego (*educative design*). Przestrzeń budowana jest z myślą o interaktywnej zabawie, nauce i odkrywaniu. Dzieci zdobywają wiedzę o sobie i o świecie poprzez działanie, kreowanie, planowanie czy prototypowanie.

Pierwsze muzeum dla dzieci, Brooklyn Children's Museum, założono już pod koniec XIX w., ale przez długi czas, bo aż do lat 60. XX w., muzeum jako takie nie było miejscem, w którym na dzieci specjalnie oczekiwano. Dopiero w 1962 roku powstała Międzynarodowa Organizacja Muzeów Dziecięcych, której członkami w roku 2007 było już 4341 instytucji w 34 krajach². Organizacja o podobnym profilu, The Hands On! International Association of Children's Museum (HO!E), zrzesza instytucje non-profit: muzea dla dzieci, ale także muzea tradycyjne, które przygotowują specjalną ofertę dla najmłodszych,

¹ Na zlecenie pracowników muzeów prowadzone są też badania na temat oddziaływań muzeum na widza (w aspekcie ekspozycji i wydarzeń towarzyszących), jego preferencji, emocji i oczekiwań, a także elementów skłaniających go do powrotu w przestrzeń muzealne. Badania z 1991 r., sponsorowane przez J. P. Getty Trust, były najbardziej wszechstronnym projektem diagnozującym nastawienie i oczekiwania odwiedzających muzea. Okazało się, że generalnie doświadczenia zdobyte w muzeum są uważane przez respondentów – zarówno tych odwiedzających muzeum pierwszy raz, jak i tych pojawiających się tam powtórnie – za zadowalające. Badania prowadzone były jednak wśród osób dorosłych. Badania prowadzone wśród nastolatków w 1979 r. pokazały, że młodzi ludzie postrzegają muzeum jako nudne, a ich odwiedzaniu towarzyszą negatywne doświadczenia i przeżycia. Co znamienne, pierwsze wrażenie wiązało się z odczuciem protekcyjnego traktowania przez obsługę muzeum, a także z brakiem zrozumienia ekspozycji.

² Dziecięce muzea stosunkowo wcześniej powstały w Brukseli (1978), Manili (1994), Caracas (1982), Bogocie (1986), Halifax (1992), Wiedniu (1994) i w Seulu (1995).

np. wystawy interaktywne. Obecnie HOIE liczy 169 członków z całego świata³. Warto podkreślić, że w ostatniej dekadzie powstało bardzo dużo dziecięcych muzeów, szczególnie w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii, ponieważ cieszą się one niesamowitą popularnością – zarówno wśród dzieci, jak i rodziców. Warto także zaznaczyć, że pierwszym polskim muzeum dziecięcym jest Europejskie Centrum Bajki im. Koziółka Matołka w Pacanowie.

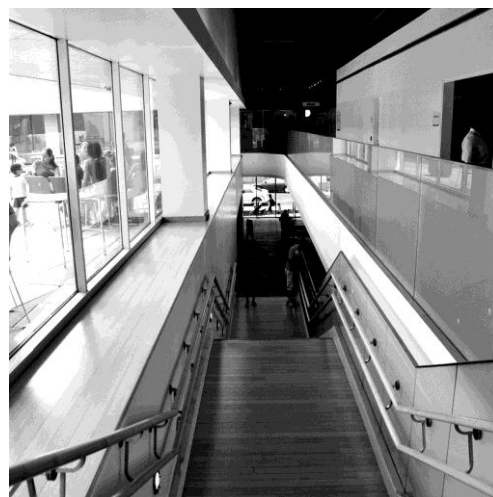
Brooklyn Children's Museum – niedościgniony wzorzec

Pierwszym na świecie muzeum dla dzieci było, jak już wspomniano, Brooklyn Children's Museum, otwarte w 1899 roku. Jego idea zrodziła się w Brooklyn Institute of Art And Science. Chodziło przede wszystkim o zorganizowanie dzieciom z klasy średniej w wieku od 7 do 18 lat z pobliskiej dzielnicy Crow Hill środowiska stymulującego do obserwacji, refleksji i w ogóle do wszechstronnego rozwoju. Sukces przerósł wszelkie oczekiwania. Tysiące dzieci odwiedzało muzeum. Młodzi ludzie byli zafascynowani klawikordem Jana Sebastiana Bacha, teleskopem Galileusza czy interaktywnymi wystawami o tematyce przyrodniczej. Muzeum nie miało wtedy swojej siedziby – dopiero w 1977 roku instytucję przeniesiono do dwukondygnacyjnego budynku, zaprojektowanego przez Hardiego Holzmana Pfeiffera, przy Brooklyn Avenue i St. Mark's Avenue, w którym większość pomieszczeń znajdowała się poniżej poziomu terenu sąsiadującego z nim parku. Co znamienne, licznie powstające od lat 90. muzea dla dzieci wykorzystywały doświadczenia i rozwiązania muzeum brooklińskiego, dostrzegały też znaczenie architektury w tego typu instytucjach oraz znaczenie przestrzeni aranżowanej z myślą o dzieciach⁴.

Ryc. 1. Brooklyn Children's Museum, Rafael Viñoly Architects, 2008, strefa wejściowa. Źródło: il. Autorka.

Fig. 1. Brooklyn Children's Museum, Rafael Viñoly Architects, 2008, entrance area. Source: Author.

Ryc. 2. Brooklyn Children's Museum, główna klatka schodowa, widok z 1 piętra w kierunku lobby. Źródło: il. Autorka.

Fig. 2. Brooklyn Children's Museum, grand staircase view from second floor toward lobby. Source: Author.

W 1997 roku podjęto decyzję o rozbudowie budynku, tak by odpowiadał on wyzwaniom współczesności. Do współpracy zaproszono słynnego Rafaela Viñolego⁵. Stworzył on

³ W Polsce tylko jedno muzeum jest członkiem tej organizacji – Centrum Nauki Kopernik.

⁴ Najlepszym przykładem jest Jewish Children's Museum, zlokalizowane sześć przecznic od Brooklyn Children's Museum, ale też muzea np. w San Diego i Pittsburgu.

⁵ Rafael Viñoly, urugwajski architekt, znany z falujących form. Zaprojektował ostatnio Jazz obok Lincoln Center w Time Warner w Nowym Jorku i Centrum konferencyjno-wystawowe w Bostonie.

śmiały projekt rozbudowy i renowacji placówki, którą pomimo trudności finansowych ponownie otwarto w roku 2008.

Budynek swą skalą i klimatem dobrze wpisuje się w otaczającą zabudowę mieszkaniową, ale mimo to wyróżnia się dzięki swoistym rozwiązaniom formalnym (ryc. 1). Rzeczywistą wielkość budynku o powierzchni ponad 10 tys. m² można odczuć dopiero po wejściu do głównego lobby – nowej przestrzeni publicznej lokalnej społeczności. Przeszklone ściany kurtynowe w poziomie parteru wywołują wrażenie wzajemnego przenikania się i wzajemnego oddziaływania ulicy i wnętrza muzeum. Jest to przestrzeń przyjazna nie tylko dla dzieci – chociaż korzystają z niej głównie dzieci i ich rodzice. Lobby porządkuje przestrzeń: można udać się po schodach na drugie piętro lub dać się wciągnąć przez rozświetlony neonami tunel prowadzący na wystawy (ryc. 2). Nadwieszona wspornikowo fasada od poziomu parteru pokryta 8 milionami żółtych ceramicznych płytek przywodzi na myśl wijącego się węża. Nowa kubatura na planie litery L otacza dawny budynek, którego wszystkie pomieszczenia zostały przeprojektowane.

Na skutek zmian muzeum powiększyło się o dwa nowe piętra z biblioteką, galerią, klasami lekcyjnymi i kawiarnią, pomieszczeniami dla dzieci młodszych (od 2 do 6 lat), salką komputerową i pokojem urodzinowym, rozległym zewnętrznym tarasem, amfiteatrem oraz, oczywiście, pomieszczeniami najważniejszymi, to znaczy przeznaczonymi na interaktywne wystawy poświęcone nauce, sztuce i przyrodzie (ryc. 3, 4). Co ciekawe, budynek zyskał certyfikat przyznawany przez United States Green Building Council's Leadership in Energy and Environmental Design (LEED), ponieważ wykorzystano w nim materiały z odzysku, np. do wykończenia posadzek, panele fotowoltaiczne, źródła wód geotermalnych do ogrzewania i chłodzenia, a także zaprojektowano oszczędny system gospodarowania wodą w instalacjach wewnętrznych⁶.

Ryc. 3. Brooklyn Children's Museum, ekspozycje na drugim piętrze. Źródło: il. Autorka.

Fig. 3. Brooklyn Children's Museum, second floor expositions. Source: Author.

Ryc. 4. Brooklyn Children's Museum, ekspozycja interaktywna. Źródło: il. Autorka.

Fig. 4. Brooklyn Children's Museum, interactive exposition. Source: Author.

W muzeum znajdują się przestrzenie stworzone z myślą o demonstracjach codziennych zwyczajów miejskich oraz życia zwierząt (ryc. 5). W budynku zachował się pochyły tunel, schodzący z lobby na parterze do przyziemia, w którym płynie strumyk i świecą wieloko-

⁶ Zob. J. Hill, *Guide to Contemporary New York City Architecture*, W.W. Norton&Company, New York, London, s. 180 oraz <http://cityroom.blogs.nytimes.com/2008/09/17/expanded-brooklyn-childrens-museum-opens/>.

lorowe neony. Tego typu rozwiązanie stymuluje kreatywność dzieci. Architekt chciał, aby wygląd budowli odzwierciedlał to, co się dzieje wewnątrz, zatem „ciągle zmagał się z pytaniem, czy budynek ma być podobny do zabawki, czy nie? (...) Dlatego jest trudny do zdefiniowania, ponieważ nie wygląda jak budynek”⁷.

Ryc. 5. Brooklyn Children's Museum, ekspozycja codziennych zwyczajów miejskich. Źródło: il. Autorka.

Fig. 5. Brooklyn Children's Museum, everyday city activities. Source: Author.

Muzeum posiada stałą kolekcję około 30 tys. obiektów i przedmiotów z całego świata – co jest rzadkością w dziecięcych muzeach – kompletowaną sukcesywnie od momentu powstania instytucji. Składają się na tę kolekcję eksponaty flory i fauny, a także instrumenty muzyczne, gry, filmy, rzeźby, maski, zabawki, przedmioty codziennego użytku, stroje i ubiory z różnych stron świata i z różnych kultur. Aby najlepiej zaprezentować zgromadzone materiały, wystawy są często zmieniane, a eksponaty mogą być przez dzieci dotykane lub w ogóle służyć zabawie. Dzieci zachęca się do wykonywania własnych prac, które następnie dodawane są do wystaw. Muzeum współpracuje ponadto z innymi instytucjami, takimi jak biblioteki czy szkoły. Z lokalnymi placówkami edukacyjnymi organizuje dodatkowe zajęcia pozalekcyjne, kursy malowania i muzyki, zajęcia w bibliotece. Obok programu stałego muzeum inicjuje też festyny i inne wydarzenia dla lokalnej społeczności.

Czas zmiany

Większość instytucji muzealnych, zarówno tych już istniejących, jak i nowo powstających, wyodrębnia specjalnie zaaranżowane przestrzenie, w których dzieci mogą się zrelaksować i pobawić. Tak jest na przykład w podziemiach krakowskiego Rynku. W muzeum Powstania Warszawskiego czy w muzeum Fryderyka Chopina znajdują się nawet specjalne pomieszczenia z gramami elektronicznymi w okrągłych kolorowych wnękach⁸.

Muzea starają się ponadto tak projektować ekspozycje, by były one, przynajmniej częściowo, interaktywne. Coraz częściej eksponaty można sprawdzać, badać, dotykać i wąchać. Muzea szybko również zaadaptowały nowe technologie. Wiele aplikacji ma komponenty edukacyjne, polegające na łączeniu zabawy z doświadczaniem. Dzieci chętniej akceptują naukę, jeśli ma ona tylko wymiar rozrywki i zabawy. Są zaciekawione i zainteresowane, kiedy mogą coś kontrolować i zmieniać. Połączenie zabawy z nauką (*eduta-*

⁷ Ponieważ kształt budynku był niekonwencjonalny, model testowano w tunelu aerodynamicznym, zob. http://www.nytimes.com/2008/02/28/arts/design/28vino.html?_r=0.

⁸ Sukces frekwencyjny Muzeum Powstania Warszawskiego był przykładem działania nie samej architektury, a atrakcyjnej narracji i umiejętnie pobudzonej społecznej potrzeby.

inment) jest zatem metodą coraz chętniej stosowaną w projektowaniu dla dzieci. Także połączenie aspektu fizycznego z wirtualnym wzbogaca proces przyswajania wiedzy⁹.

Nie dziwi więc fakt, że ogromną popularnością cieszą się muzea nauki i techniki, w których wykorzystuje się nowe metody i nowoczesne technologie. Niebywały wręcz sukces odniosło pierwsze w Polsce Centrum Nauki Kopernik w Warszawie, oblegane zwłaszcza przez starsze dzieci i nastolatków. Zwiedzających nie odstrasza kilkugodzinna kolejka do wejścia ani tłok pomiędzy interaktywnymi stanowiskami. Znajdujący się obok muzeum (przy bulwarach wiślanych) ciekawie zaaranżowany Park Odkrywców zachęca mieszkańców miasta do spacerów o każdej porze roku.

Nobilitująca alternatywa

Dziś, w dobie rozwoju społeczeństwa informacyjnego, dzieciństwo nie wygląda już tak jak dawniej. Nil Postman mówi wręcz o zanikaniu dzieciństwa. Nawet jeśli nie jest to prawda, z pewnością coraz częściej dziecko spędza czas pod nadzorem dorosłych. Przez to, że dzieci nie mają tyle swobody, ile naprawdę potrzebują, chętnie uczestniczą w interesujących je zajęciach w czasie wolnym, podczas których mogą poczuć chociaż namiastkę swobodnego działania i fascynować się interesującymi zagadnieniami.

Jeszcze w ostatnich dziesięcioleciach ubiegłego wieku większość wolnego czasu dzieci spędzały na ulicy, co z zachwytem opisywali Colin Ward czy Iona i Peter Opie. Dzisiaj, gdy ulica jest już zbyt niebezpieczna, muzea stają się pewną alternatywą, odpowiadającą na potrzebę (sensownego) spędzania wolnego czasu. Współczesne muzeum oferuje wiele możliwości – zarówno dorosłym, jak i dzieciom. Można razem z dzieckiem wybrać się na wystawę lub uczestniczyć w rodzinnych zajęciach edukacyjnych, można też pozostawić dziecko pod opieką wykwalifikowanych animatorów. Co więcej, muzealne przestrzenie publiczne zapewniają nie tylko poczucie bezpieczeństwa, ale także swoistej nobilitacji. Dobrze zorganizowane współczesne muzeum sprzyja bowiem wytwarzaniu lub zaspakajaniu potrzeby pozytywnego snobizmu u dorosłych, u dzieci zaś – rozwijaniu najlepszych nawyków.

CHILDREN IN MUSEUM, MUSEUM FOR CHILDREN

Introduction

Museum is a specific physical and social environment, in which a visitor, regardless of the age, can come into contact with various sorts of collections. Those goods are being submitted for interpretation in the context of the personal experience they offer, the habits, beliefs or values of the visitor. Additionally, museum is a perfect environment for gaining knowledge through traditional perception of exhibits and also through personal activities with the use of new technologies. Although essential assignments for museums lay in protecting their heritage, carrying out the documentation, restoration and exhibiting, education is also very important social goal of contemporary institution of museum.

New challenges

The last decade changes in museums provoke to reflection, in which new realities of museum functioning should be taken into consideration. Outlook that people will visit museums because of their hunger of knowledge or natural needs has nothing to do with realities. In contemporary times, when people work longer and longer and have endless choice of active entertainment, gaining of new audience and encouraging to repeated

⁹ Zob. M. Fox, M. Kemp, *Interactive Architecture*, Princeton Architectural Press, New York 2009, s. 103.

visits is a huge challenge for cultural institutions, including museums¹⁰. Substantial part of all visitors is made of children (e.g. being on the school trip), that's why museums have to look for innovative programs and topics which can arouse their interest. The earliest positive experience gained in childhood and connected with museum is crucial. Many museums, however seem not to perceive the problem and as a result still focus on lasting or proposing unreasonable solutions. Luckily, not all of them.

Museum for children

Children's museum is a unique institution, which organizes exhibitions and introduces programs stimulating informal teaching and gaining experience. In comparison to traditional institution which carries on typical politics of exhibitions, in museum for children dominates interactive shows which are designed in such a way that children cannot stay passive. Architecture in such museum draws on children's entertainment and derives from educative design philosophy. A space in this institution is arranged for interactive playing, learning and exploring. Children have a chance to learn about themselves and the world through action, creation, panning or modeling.

The very first museum for children- the Brooklyn Children's Museum was established at the end of XIX century, but until 60s of the 20th century it was not a place where children were expected. Only in 1962 the Association of Children's Museums (ACM), came into existence and in 2007 this organization had 4341 members from 34 countries¹¹. Another organization of a similar profile -The Hands On! International Association of Children's Museum (HO!E) unite non-profit institutions like children's museums and traditional ones which prepare special offer for their young visitors. At present HO!E has 169 members from all over the Word¹². It is worth highlighting that in recent decade, especially in United States and Great Britain, many museums of such profile have been introduced as they have good reputation among children and their parents. What is worth mentioning is the fact that the first Polish museum for children is Matołek the Billy-goat European Tale Center in Pacanów.

Brooklyn Children's Museum – unattainable model

As it was mentioned before, the first museum for children was the Brooklyn Children's Museum which was opened in 1899. The idea was created in Brooklyn Institute of Art And Sciences. The main purpose was to provide children aged from 7 to 18 belonging to the middle class with an environment for observation, reflection and generally for versatile development. The success exceeded all expectations. Thousands of children visited the museum, whereas young people were fascinated by Jan Sebastian Bach's clavichord, the telescope which belonged to Galileo or interactive natural exhibitions. The museum did not have its own seat-only in 1977 the institution was transferred to two-storied building designed by Hardiego Holzmana Pfeiffera located next to Brooklyn Avenue and St. Mark's Avenue. Inside this building most of the rooms were located under the level of nearby park. What is more interesting, is the number of museums designed for children in

¹⁰ On behalf of museum professionals, research is also being conducted on the impact of the museum on its visitors (in terms of the exhibition and accompanying events), their preferences, emotions and expectations as well as the elements inducing them to visit again. The study of 1991, sponsored by J. P. Getty Trust, was the most comprehensive project diagnosing the museum visitors' attitudes and expectations. It had turned out that respondents – both first-time visitors and those who revisited – have generally satisfying experience with the museum. However, the study was conducted among adults. Research on teenagers carried out in 1979 showed that young people perceive museums as boring, and their visits are associated with negative experience. Significantly, the first impression was associated with the feeling of being patronized by the museum staff, as well as the lack of understanding regarding the exhibition.

¹¹ Relatively early the children's museums established in Brussels (1978), Manila (1994), Cracas (1982), Bogotá (1986), Halifax (1992), Vienna (1994).

¹² The Copernicus Science Centre is the only member of this organization in Poland.

1990s took advantage of Brooklyn museum and noticed the importance of space arranged only for children and architecture itself¹³.

In 1997 the decision was taken to extend the building and adjust to up to date challenges. The famous Rafaela Viñolego was asked to take part¹⁴. He created a daring project of extension and renovation of the post, which after some financial difficulties was reopened in 2008.

The building with its range and climate is integral part of the residential area, but still stands out thanks to its characteristic formal solutions (fig. 1). Realistic size of the building, which stretches for ten thousand square meters, can only be felt after entering the main lobby – the new space of public local society. This space is pleasant not only for children, although it is designed mainly for them and their parents. The lobby organizes the space, you can go upstairs on the second floor or can be dragged into an illuminated neon tunnel, which leads to the exhibitions area (fig. 2). Cantilevered façade from the first floor is covered with eight million yellow ceramic tiles which together resemble a meandering snake. The new capacity based on the L-shaped structure wraps the old building.

Thanks to all changes the museum has been extended of two more floors with a library, gallery, study area and café located there. What is more, rooms for toddlers aged from two to six, computer room and special birthday place plus extensive outer terrace, amphitheatre and space for interactive exhibitions devoted to science, art and nature are also placed in this extended area (fig. 3, 4). Worth mentioning is the fact that the building has issued a certificate granted by the United States Green Building Council's Leadership in Energy and Environmental Design (LEED). Because of the use of recycled materials for flooring, photovoltaic panels, geothermal heating and cooling system or waterless urinals; the Brooklyn Children's Museum is the green oasis¹⁵.

In the museum, there are created spaces for expositions connected with everyday city activities and animals' life (fig. 5). In the building there is the sloping tunnel descending from the lobby to the basement which house a trickling stream and multicolored neon lights. All of the solutions mentioned above stimulate children's creativity. The main architect wanted the building appearance to reflect what is happening inside, so was constantly struggling with questions whether the building should be similar to a toy or not. "That is why it is difficult to define, because it does not look like a building"¹⁶.

The museum has a permanent collection of around 30 thousand items from around the world – which is a rare thing in children's museums – successfully expanded since the institution has been established. The collection includes exhibits of flora and fauna as well as musical instruments, games, films, sculpture, masks, toys, everyday objects, costumes and clothing from around the world and from various cultures. In order to provide the best way to present the gathered material, exhibitions are replaced often, and children may touch and play with exhibits. Children are encouraged to make their own works, which are then added to exhibitions. Moreover, the museum cooperates with other institutions, such as libraries and schools. Together with local educational institutions, it organizes additional extracurricular activities, painting and music courses, and library classes. In addition to the museum's permanent program, it also initiates festivals and other events for the local community.

¹³ Notable examples the Jewish Children's Museum can be found as close as six block away, or as far away as San Diego or Pittsburgh.

¹⁴ Uruguayan architect Rafael Viñoly is known for use of undulating forms. He has recently designed Jazz at Lincoln Center in the Time Warner building in New York (2004) and the Boston Convention and Exhibition Center (2004).

¹⁵ See J. Hill, *Guide to Contemporary New York City Architecture*, W.W. Norton&Company, New York, London, p. 180 and <http://cityroom.blogs.nytimes.com/2008/09/17/expanded-brooklyn-childrens-museum-opens/>.

¹⁶ The mock-up of the building was tested in wind tunnel because of unconventional shape, see http://www.nytimes.com/2008/02/28/arts/design/28vino.html?_r=0.

Time for change

The majority of museums, both those already existing and those newly established, allocate specially arranged spaces, where children can relax and play. This is the case in, for example, the basement of the Cracow Market. The Warsaw Uprising Museum and the Fryderyk Chopin Museum even have special rooms with electronic games in round colorful niches¹⁷.

Museums also seek to design their exhibitions to make them at least partially interactive. The exhibits are more often available for inspection, exploration, touching and smelling. Museums have also adapted new technologies quickly. Many applications have educational components, based on combining fun and experience. Children are more likely to accept science if it is purely entertaining and fun. They become curious and interested, when given a chance to control and change anything. The combination of fun with learning (*edutainment*) is therefore increasingly applied in design for children. A combination of physical and virtual aspects may also enrich the process of knowledge acquisition¹⁸.

It is no wonder, then, that science and technology museums, where new methods and cutting-edge technologies are applied, are enormously popular. The first one in Poland, namely the Copernicus Science Center in Warsaw has been almost unprecedentedly successful; it is particularly enjoyed by older children and teenagers. Visitors are not deterred by having to wait several hours in the queue to join the crowd among its interactive stations. The interestingly arranged the Discovery Park located nearby (by the Vistula River) encourages residents to take strolls throughout the year.

Ennobling alternative

Nowadays, in the era of the information society, childhood looks nothing like it used to. Neil Postman even mentions the disappearance of childhood. Even if that is untrue, undoubtedly children more and more often spend their time without adult supervision. The fact that kids do not have as much freedom as they need makes them more willing to take part in interesting activities in their free time, during which they can feel even a tint of free activity and be fascinated by intriguing issues.

In the last decades of the last century, children used to spend the majority of their free time out in the street, which Colin Ward or Iona and Peter Opie described with delight. Today, when the streets have become too dangerous, the museums provide an alternative, a response to the need for a (reasonable) way to spend one's free time. Contemporary museums offer numerous opportunities – to adults and children alike. You can, therefore, take your child to see an exhibition, or take part in family educational activities; you may also leave your children under the supervision of qualified animators. Furthermore, public museum space not only provides the feeling of security, but also a kind of nobility. A well-organized modern museum fosters the creation or satisfaction of the need for positive snobbery in adults, and developing the best habits in children.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Anderson D., Piscitelli B., Weier K., Everett M., Tayler C., *Children's Museum Experiences: Identifying Powerful Mediators of Learning*, http://magsq.com.au/_dbase_upl/Curator_Andersonetal%20copy.pdf
- [2] Castells M., *Spoleczeństwo sieci*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
- [3] Fox, M, Kemp M., *Interactive Architecture*, Princeton Architectural Press, New York 2009.
- [4] Hill J., *Guide to Contemporary New York City Architecture*, W. W. Norton & Company, New York, London 2012.

¹⁷ The Warsaw Uprising Museum draws huge audiences was example not only of architecture but also attractive narration and inspired the public needs professionally.

¹⁸ See M. Fox, M. Kemp, *Interactive Architecture*, Princeton Architectural Press, New York 2009, p. 103

- [5] Kinchin J., O'Connor A., *Century of the Child. Growing by Design 1900-2000*, The Museum of Modern Art, New York 2012.
- [6] Palej A., *Miasta cywilizacji informacyjnej. Poszukiwanie równowagi pomiędzy światem fizycznym a światem wirtualnym*, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2003.
- [7] www.brooklynkids.org
- [8] www.childrensmuseums.org
- [9] www.hands-on-international.net
- [10] www.nytimes.com
- [11] Valentine G., *Public Space and the Culture of Childhood*, Ashgate Publishing, 2004.

O AUTORZE

Doktorantka na Wydziale Architektury Politechniki Krakowskiej. Interesuje się (nie)obecnością dzieci w przestrzeniach miejskich. Organizuje dziecięce warsztaty architektoniczne w instytucjach kultury.

AUTHOR'S NOTE

Author of the article is a doctoral student at the Faculty of Architecture at Cracow University of Technology. She is interested in children's (non)presence in the city space. She organizes the children's architectural workshops in different cultural institutions.